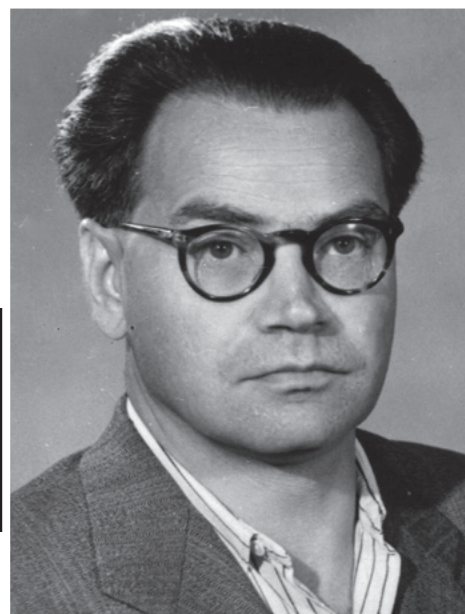

LOSONCZY GÉZA

1917. május 5. Érsekcsanád, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye -
1957. december 21. Budapest

MNM

FŐBB TISZTSÉGEI

A Szabad Nép főszerkesztője	1945. március-1948. december
Az MKP, illetve MDP KV póttagja	1946. október 1.-1949. szeptember 3.
A Miniszterelnökség politikai államtitkára	1948. december 4.-1949. szeptember 5.
Az MDP KV tagja	1949. szeptember 3.-1951. március 1.
A Népművelési Minisztérium államtitkára	1949. szeptember 5.-1951. január 27.
Az MDP KV tagja	1956. október 24.-1956. október 31.
Államminiszter	1956. október 30.-1956. november 4.
Az MSZMP Intéző Bizottsága tagja	1956. október 31.-1956. november 4.

PÁLYÁJA

Apja, Losonczy Géza református lelkész volt, anyját Réthy Ilonának hívták. 1945-ben feleségül vette Haraszi Máriát, Haraszi Sándor kommunista újságíró, politikus lányát.

A négy elemi szülőfalujában járta ki, gimnáziumi tanulmányait 1927-től Baján, 1929-től Cegléden, 1934-től Hajdúböszörményben végezte, 1935-ben ez utóbbi városban, a Bocskai István Gimnáziumban érettségizett, majd beiratkozott a debreceni Tisza István Tudományegyetem magyar-francia szakára. Diákévei alatt olvasmányai és kommunista barátai (Zöld Sándor, Donáth Ferenc) révén megismerkedett a marxizmussal, 1937-1938-ban részt vett a Márciusi Front debreceni csoportja megmozdulásain, cikkeket írt a *Tovább*-ba és a *Tiszántúli Független Újság*ba. 1939 tavaszán egy szemesztert a franciaországi Besançon egyetemén töltött, majd Párizsba utazott, ahol otthoni kapcsolatai megbízásából többször találkozott Papp Lajossal, a Kommunisták Magyarországi Pártja Külföldi Bizottságának ott élő tagjával, akinél kezdeményezte felvételét a pártba. 1939. októberben, röviddel hazautazása előtt Papp közölte vele, hogy kérését teljesítették.

Középiskolai tanári oklevelét 1941-ben szerezte meg, de Kállai Gyula jóvoltából már 1940 márciusától újságíró-gyakornokként a *Népszava* kulturális rovatánál dolgozott. Részt vett a lap 1941. évi karácsonyi, népfrontos összefogást sürgető számának összeállításában, 1942 elején pedig a Magyar Történelmi Emlékbizottság megalapításában. 1942 nyarán, a nagy kommunista lebukások idején, illegalitásba vonult, ugyanis 1940. április végén már egyszer közel öt hétre letartóztatták, s azóta rendőri felügyelet alatt

állt. A *Szabad Nép* című illegális pártkiadvány egyik szerkesztője volt, 1943–1944 fordulóján Donáth Ferencsel közösen elkészítették a Békepárt nevet felvett KMP memorandumát, amelyben az antifasiszta erők összefogását sürgették. Az ország német megszállása (1944. március 19.) után a Magyar Front egyik szervezőjeként tevékeny szerepet játszott az ellenállási mozgalomban.

1945. márciustól főállásban a Magyar Kommunista Párt hivatalos lapja, a *Szabad Nép* belpolitikai főmunkatársaként dolgozott. 1945. júniusban az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagjává választották, 1945. novemberben, 1947. augusztusban és 1949. májusban ismét bejutott a parlamentbe. 1946 októberében póttagként bekerült az MKP Központi Vezetőségébe, 1948. júniusban a Szociáldemokrata Párt beolvasztásával létrejött Magyar Dolgozók Pártja alakuló kongresszusán póttagságát megerősítették, 1948 őszén helyet kapott a KV Agitációs és Propaganda Bizottságában is. 1948. decemberben a Miniszterelnökség politikai államtitkárává nevezték ki. 1949-ben – számos társához hasonlóan – helyeselte a Rajk-pert, fenntartások nélkül hitt a volt bel- és külügyminiszter és vádlott-társai bűnösségében, szeptemberben a *Szabad Népb*en írt vezércikkében durva kirohanást intézett ellenük. Ugyanabban a hónapban a per miatt letartóztatottak helyére rendes tagként őt is kooptálták az MDP KV-ba, a Miniszterelnökségről pedig – szintén politikai államtitkárként – áthelyezték a Népművelési Minisztériumba.

1951. január végén leváltották államtitkári posztjáról – ekkor apósa már két hónapja vizsgálati fogságban volt –, és a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatójává fokozták le. Bukását formálisan az antikvárium állományából származó értékes külföldi könyvek bezúzása okozta, amelyért őt tették felelőssé (ez volt az úgynevezett selejtlista ügy). 1951. március 17-én az Államvédelmi Hatóság letartóztatta, május 22-én kizárták a pártból, 1951. október 12-én koholt vádak alapján 15 év börtönre ítélték (a perben másodfokú ítélet nem született). 1954. július 30-án súlyos betegen szabadult, közel egy évet töltött kórházban, illetve szanatóriumban, jogilag 1955. április 30-án rehabilitálták.

1954. novemberben a *Magyar Nemzet* főmunkatársává nevezték ki, de állását ténylegesen csak 1955. decembertől foglalta el. 1955–1956 folyamán szoros kapcsolatot épített ki a kormányfői posztról leváltott, majd az MDP-ből is kizárt Nagy Imrével. 1955 őszén részt vett a kulturális élet újraszámolására ellen tiltakozó memorandumakció megszervezésében. A Petőfi Kör legnagyobb hatású rendezvényén, az 1956. június 27-i sajtóvitán állást foglalt Nagy Imre politikája mellett. Az 1956-os forradalom kirobbanásának éjszakáján (1956. október 23/24.) kooptálták a KV-ba, és a PB póttagjává választották. Utóbbi azonban visszautasította, kiállt a felkelők követelése mellett, s bírálta Nagy Imre határozatlanságát. Október 30-án a Nagy-kormány államminisztere, másnap az MDP feloszlása után megalakult MSZMP hétfős Intéző Bizottsága tagja lett.

November 4-én, a szovjet intervenció megindulásakor a forradalom más vezetőivel együtt a jugoszláv követségre menekült. November 22-én társaival együtt a szabad elvonulás ígéretével távozott a követségről, a szovjet hatóságok azonban elfogták, és a romániai Snagovba internálták. 1957. április 11-én Romániában letartóztatták, majd Budapestre szállították. A Nagy Imre-per másodrendű vádlottjának szánták, de a fogságban idegösszeomlás és éhségsztrájk után tüdőgyulladást kapott, s mivel nem részesült megfelelő orvosi ellátásban, elhunyt; lényegében hagyták meghalni. Halálhírét a Nagy Imre-per és a kivégzések után kiadott hivatalos közleményben hozták nyilvánosságra. 1989. június 16-án az 1956-os mártirokkal együtt ünnepélyesen újratemették.

FŐ MŰVEI

A középosztály válsága. Előadás. Szikra Kiadó, Budapest, 1947.

Kommunista erkölcs. Szikra Kiadó, Budapest, 1948.

A magyar ifjúságért. MINSZ, Budapest, 1948.

A népi demokrácia harca a reakció ellen. Szikra Kiadó, Budapest, 1949.

A Vatikán és az amerikai imperializmus szövetsége. Előadás. Szikra Kiadó, Budapest, 1950.

FORRÁS

Losonczy Géza perújítási bírósági anyaga. Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára 2.1. VIII/2. (V-150-326)

IRODALOM

Szász Béla (Vincent Savarius álnéven): Losonczy Géza. *Szemle*, 3. szám, 1963; *Beszélő*, 1983. október

Molnár Miklós: Fakereszt egy jeltelen sírra. Losonczy Géza emlékezete. *Irodalmi Újság*, 1988.

Kövér György: *Losonczy Géza*. 1956-os Intézet, Budapest, 1998.

Bölgöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004*. Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 386–387.

Az 1947. szeptember 16-ra összehívott Országgyűlés almanachja. 1947. szeptember 16.-1949. április 12. Főszerkesztők: Marelyn Kiss József, Vida István. Szerkesztette Horváth Zsolt és Hubai László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2005. 179–181.